

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ (KKTC), TÜRKİYE VE İSVEÇ EĞİTİM VE EĞİTİM DENETİMİ SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Dr. Öğretim Üyesi. Oxana Manolova Yalçın
Girne Amerikan Üniversitesi Eğitim Fakültesi- TRNC
oxanamanolova@gau.edu.tr

Uzmn, Meryem Ayan
The English School of Kyrenia- TRNC
m.kadri@englishschoolkyrenia.org

Özet

Bu araştırmanın temel amacı, KKTC, Türkiye ve İsveç'teki eğitim ve denetim sistemleri karşılaştırmalı olarak incelemektir. Araştırma kapsamında, karşılaştırmaya dayalı literatür taraması yapıldıktan sonra elde edilen veriler, analitik yöntem olarak bilinen Bereday Modeli'ne göre analiz edilmiştir. Böylece, araştırmanın ilk aşamasında belirtilen ülkelerin eğitim sistemlerinin genel amacı ve politikaları; eğitim kademeleri itibarıyla eğitimin amaçları; eğitim sisteminin yapılanması ile işleyişi, devamında ise bu ülkelerin eğitim denetimi sisteminin genel amacı, yapısı ve işleyişi betimsel betimlenmiş, ikinci aşamasında ise; belirlenen ülkelerin eğitim ve denetim sistemlerinin benzerlikleri ve farklılıkları alt problemler çerçevesinde yan yana getirilerek karşılaştırılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Eğitim sistemi, eğitim denetimi, karşılaştırmalı eğitim denetimi.

THE COMPARISON OF THE EDUCATION AND INSPECTION SYSTEMS IN THE TURKISH REPUBLIC OF NORTHERN CYPRUS (TRNC), TURKEY AND SWEDEN

Abstract

This study comparatively analyses the education and inspection systems of the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC), Turkey and Sweden. The study examines the general aim and policies of the education systems; the aims of education at each educational level; the administration and functions of the education system and school structure; and also studies the education inspection systems' main purpose, structure and administration in these three countries. In this respect, the findings of the mentioned countries have been presented based on sub-problems and the identified similarities and differences have been compared side by side in the frame of these sub-problems. This study 15 conducted with in onw of the descriptive methods which is the comparative education model. The comparative literature has been formulated according to The Bereday Model known as the analytical method which is a surveyed descriptive research.

Keywords: Education system, educational inspection, comparative educational inspection.

GİRİŞ

Eğitim sistemi, geleceğin şekillendirilmesi ve gerek sağlık, gerek sanayi, gerek tarım, gerekse de diğer sistemleri yakından ve doğrudan etkilemesinden dolayı tüm ülkeler açısından stratejik bir öneme sahiptir. Eğitim sisteminin belirtilen stratejik öneminden dolayı; gelişmiş, çağdaş ülkeler, eğitim sistemlerine önemli harcamalar yapmakta ve reformlar yoluyla eğitim sisteminin sağlıklı bir biçimde işleyişe sahip olmasını sağlamaya çalışmaktadırlar. Öğretim alanında öğretmenlerin, yönetim alanında yöneticilerin, denetim alanında da denetmenlerin nitelikleri ve yaklaşımları eğitim sisteminin

verimliliğine ve etkililiğine karşı belirleyici bir rol oynamaktadır (Karakuş ve Yasan, 2013). Bu durum ise, denetimi her örgüt açısından olduğu gibi, eğitim örgütleri için de zorunlu bir unsur olarak kabul edilmektedir. Bu zorunluluk ise, örgütlerin kendi varlıklarını sürdürmeye kararlı oluşlarının doğal bir sonucudur. Her örgütün varoluş nedeni bir anlamda amaçlarıdır. Bu nedenle, örgütler amaçlarını gerçekleştirebilme düzeylerini sürekli olarak belirlemeli ve kontrol etmelidir. Bu örgütsel olgu, sürekli olarak bir gözleme, inceleme, değerlendirme ve geliştirme faaliyetlerini içine alan denetimin, önemini ve zorunluluğunu ortaya koymaktadır (Memduhoğlu, 2012).

Bilim insanlarının ifadelerine göre denetim, hayatın her safhasında önem taşıyan evrensel bir gözlem yöntemidir. Ördütsel açıdan ise denetim, örgütsel amaçlardan sınırları önleme, örgütün işleme sürecini izleme ve ihtiyaç doğrultusunda düzeltme sürecidir (Başaran, 2000). Eğitim sisteminin bir alt ögesi olan eğitim denetiminin birçok amacı vardır. Görgülü'ye göre (2008) bunlar; eğitim ve öğretim süreçlerindeki başarı düzeyi ile ilgili bilgi edinmek, olumlu davranışları saptamak, görevini en iyi biçimde yapmaya teşvik etmek, eğitim ve öğretim süreçlerinde birlik ve bütünlüğü sağlamak amacıyla rehberlik görevi üstlenmek, kurumda uygulanan öğretim yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesine katkı sağlamak, öğretim araç ve gereçlerin temin edilmesi ve kullanılmasına yardımcı olmak, öğrencilerin başarısının bilimsel yöntemlere dayalı olarak ölçülmesi ve değerlendirilmesine yardım etmek, karşılaşılan sorunların çözümü için yol göstermek, özel eğitim gereksinimli öğrenciler için alınan önlemleri geliştirmek ve eğitimsel liderliğin belirlenmesine katkı sağlamaktır (akt. Akcan ve Polat, 2015). Kısaca, eğitimde denetimin en temel amacı; eğitim hizmetinin etkililiğini sağlamak ve sürdürmesine yardımcı olmaktır.

Literatürdeki bilgilere bakıldığında, eğitim kurumlarında denetimin zorunlu ve önemli olduğuna dair görüş birliğinin var olduğu görülmektedir. Okul sistemi, diğer toplumsal sistemlerle ilişkilidir. Sistemler; açıklık, örtülü, yenilikçilik ve farklı bir çok özellikleri açısından birbirlerinden farklılık göstermektedirler. Denetim süreci de, gerek öğrenci başarısını geliştirme amacından gerek bireylerle, gruplarla etkin çalışmayı öngörmesinden dolayı, eğitim ve öğretim faaliyetlerinde çok önemli bir yere sahiptir. Denetimi sürekli kılan, bir örgütün sürekliliğini sağlamaktır. Sistemler, denetim süreçleri sayesinde parçaları arasında açıklığa, şeffaflığa gitmektedirler (Aydın, 2014). Eğitimde denetim, eğitim süreçlerinin hedeflerine ulaşmasında son derecede önemli bir rol oynamaktadır. Eğitim denetimi, mevcut durumun belirlenmesinin yanında, hedeflere en iyi şekilde ulaşabilmek amacıyla, hangi yolların izlenmesi gerektiği ve öğretmenlerin mesleki gelişimine dönük ihtiyaçlarının nasıl karşılanacağı ile ilgili gerek kuramsal gerekse de uygulama boyutunda işlevsel bir süreci izlemektedir. Bu önemli hizmeti yerine getirmek için eğitim denetmenlerinin etik ilkelere uygun bir yaklaşım izlemeleri, güven oluşturmaları, işbirlikli bir anlayış içerisinde çalışmaları, paylaşma düzeylerini artırmakta ve eğitimcilerin örgütleriyle bütünleşmelerine katkı sağlamaktadır (Özmen ve Güngör, 2008).

Bu araştırmada KKTC, Türkiye ve İsveç'teki eğitim ve denetim sistemleri ortak parametreler ekseninde karşılaştırılmalı olarak betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada, KKTC'deki eğitim denetim sistemindeki eksikliklerin giderilmesi ve iyileştirilmesi için yakın olan Türkiye örneği ile İskandinav ülkelerinden İsveç'in uygulanabilirliği görmek çalışmaya önem kazandırmıştır. Ayrıca, literatür taraması sonucu KKTC, Türkiye ve İsveç eğitim ve denetim sistemlerinin karşılaştırılmasının daha önce yapılmadığı görülmüştür. Dolayısıyla; seçilmiş ülkelerin benzerlikler ve farklılıklar yönünden karşılaştırılmasını sağlamak amacıyla her ülke eğitim sisteminin (a) eğitim politikaları, okul yapılanması ve işleyişi, (b) eğitim denetiminin amaçları, yapıları ve işleyişi (c) ve denetim sisteminin arasında benzerlikler ve farklılıklar olmak üzere incelenmiştir.

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, çalışma alanı, veri verilerin toplanması ve analiz edilmesinde kullanılan yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

KKTC, Türkiye ve İsveç eğitim ve eğitim denetimi sistemlerinin karşılaştırılmasına yönelik yapılan bu araştırmada, betimsel araştırma yöntemlerinden olan tarama modeli kullanılmıştır. Bu modelde araştırmacı konuyla ilgili yazılı kaynaklar (mevzuat, kitap, makale, tez, gazete yazısı) aracılığıyla var

olan durumu ayrıntısıyla betimlemeye ve durum hakkında ayrıntılı bilgi vermeye çalışır (Tanrıöğren, 2011).

Çalışma Alanı

Bu araştırmanın çalışma alanı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Türkiye Cumhuriyeti ve İsveç eğitim sistemleri ve denetimi ile ilgili alanyazındaki bütün çalışmalardan ve yasal belgelerden oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada verilerin toplanması, nitel araştırma tekniklerinden biri olan döküman incelenmesiyle yapılmıştır. Bu çalışmada veri kaynağı olarak; KKTC, Türkiye ve İsveç'te yürürlükte olan eğitim sistemleri ve eğitim denetim sistemleri ile ilgili mevzuatlar, dergi, kitap, gazete yazısı, tez ve makaleler kullanılmıştır. Ayrıca eğitim ve eğitim denetimi sistemleri incelenen ülkelerin Eğitim Bakanlıklarının ve bağımsız kuruluşların elektronik yayınlarından faydalanılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler, karşılaştırmaya dayalı ve analitik yöntem olarak bilinen Bereday Modeli'ne (1964) uygun olarak analiz edilmiştir. Bu analiz; betimleme, yorumlama, yan yana koyma ve karşılaştırma aşamalarını içeren dört aşamadan oluşmaktadır. Betimleme aşamasında; öncelikle ülkelerin eğitim sistemleri ilgili yazılı belgeler, raporlar vb. kaynaklar taranıp incelendikten sonra sınıflandırılmıştır. Yorumlama aşamasında; toplanan verilerin anlamlı olarak ifade edilmesi sağlanmıştır. Yan yana koyma aşamasında; incelenen ülkelere toplanan verilerin benzerliklerinin ve farklılıklarının yan yana, ayrı ayrı kolonlara konarak incelenmiştir. Yan yana koyma ve karşılaştırma aşamalarında da, Bereday'in yatay gösterimi yaklaşımı (tablosal gösterim) kullanarak incelenen alanlar düzenli olarak tekrar ve tekrar genelleme yapılmadan karşılaştırılmıştır (Yüksel ve Sağlam, 2012).

BULGULAR

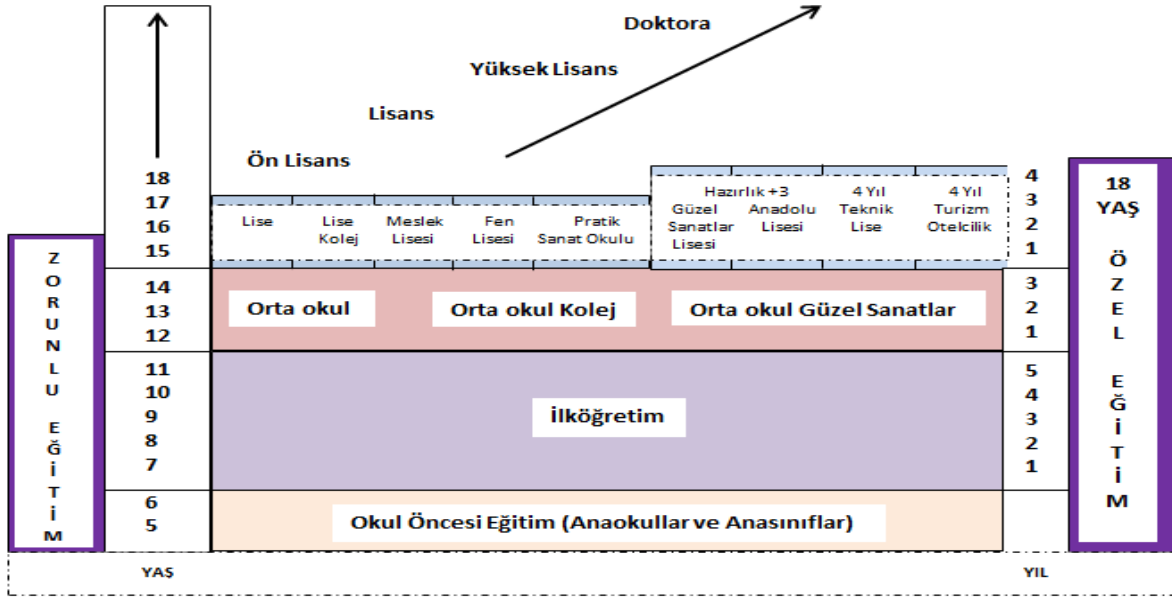
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Eğitim Sistemi

KKTC'de temel eğitim, kamu ve özel öğretim kurumlarında gerçekleşmektedir. Kamu öğretim kurumlarında eğitim ücretsizdir. Eğitim ve öğretimin Türk dilinde yapılması zorunludur. KKTC Milli Eğitimin genel amacı, 11 Haziran 1986 yılında ve 51 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmış ve 1987, 1992, 2002 ve 2006 yıllarında değişikliği yapılmış olan KKTC Milli Eğitim Yasası ile belirlenmiştir. Buna göre; bir bireyin ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarmak ve geliştirmek, bilgi ve becerilerle donatmak, meslek sahibi yapmak; hem ekonomiyi desteklemek, hem sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek, kazancı ve mutluluğu artırmak, vatani ve insanların çağdaş bir toplum olarak görmek isteyen yurttaşlar olarak yetiştirmek, KKTC'de eğitimin esas amaçları arasındadır (KKTC MEB, 2018).

Eğitim ve öğretim hizmetlerinin devlet adına yürütülmesinden, okullarda yapılacak olan gözetim ve denetimden ve yurtdışında sunulan öğrenim ve uzmanlık hizmetlerinden KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı sorumludur (KKTC MEB, 2018).

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığın hiyerarşik bir teşkilat yapısına sahiptir. Faaliyet alanları; Milli Eğitim Denetleme, Değerlendirme ve Yönlendirme Kurulu, Talim ve Terbiye Dairesi, Yükseköğrenim ve Dış İlişkiler Dairesi, İlköğretim Dairesi, Genel Ortaöğretim Dairesi, Mesleki Teknik Öğretim Dairesi, Eğitim Ortak Hizmetleri, Kültür Dairesi, K.T. Devlet Tiyatroları ve Devlet Senfoni Orkestra ve korusu olmak üzere toplam 10 bölümde toplanmaktadır. Bu çalışmanın esas aldığı birim; Milli Eğitim Denetleme, Değerlendirme ve Yönlendirme Kurulu'dur.

KKTC Milli Eğitim Sistemi; okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretimi kapsayan örgün eğitim ve örgün eğitim dışındaki eğitim etkinlikleri kapsayan yaygın eğitim olmak üzere Şekil 1'deki gibi yapılandırılmıştır.

Şekil 1: KKTC Eğitim Sisteminin Okul Yapılanması

Şekil 1'de de görüldüğü gibi, KKTC yasalarında öngörülen eğitime başlama yaşı beş yaşında olup 15 yaşına kadar (orta okul bitirme seviyesi) zorunlu eğitim vardır. Liseyi bitiren her başarılı öğrenci, yükseköğretime geçiş hakkı sağlar. Özel eğitimde ise, beş ile 18 yaş aralığı zorunlu eğitime tabiidir. Eğitim kademeleri bazında değerlendirildiğinde ise okulöncesi eğitim iki yıl; ilköğretim beş yıl; ortaöğretim ilk kademesinde üç yıl süreli ortaokul ve ikinci kademesinde üç veya dört yıl süren lise eğitimi olup, toplamında altı veya yedi yıldır. Yükseköğretimde ise, ön lisans bir yıl, lisans eğitimi dört veya beş yıl, yüksek lisans iki yıl ve doktora eğitimi dört yıl sürmektedir. Zorunlu eğitim sekiz yıl olup, ilköğretim (bel yıllık süreli ilkokul) ve ortaöğretim ilk aşamasından (üç yıllık süreli ortaokul) oluşmaktadır. Eğitimin her aşamasında okullar devlet veya özel olabilmektedir (KKTC Resmi Gazete, 1986).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Eğitim Denetimi Sistemi

KKTC'de tüm eğitim ve öğretim kurumlarının Milli Eğitim Bakanlığı adına denetim ve değerlendirme işlemlerini yapan ve raporları sunan Milli Eğitim Denetleme, Değerlendirme ve Yönlendirme Kurulu'dur. Bu Kurula bağlı olarak görev yapan branş denetmenleri ortaöğretimden sorumluyken, ilköğretim denetmenleri ilköğretimden sorumludur. KKTC Anayasa'nın 94. maddesi'ne göre denetim, kurulların belirlediği görevler doğrultusunda Eğitim Başdenetmen ve Eğitim Denetmenleri ile yürütülür. Denetim ve değerlendirme kurulları ise; Eğitim Denetleme, Değerlendirme ve Yönlendirme Üst Kurulu (Üst Kurul), Eğitim Denetmenleri Genel Kurulu (Genel Kurul), İlçe Eğitim Denetleme, Değerlendirme ve Yönlendirme Kurulları (İlçe Kurulları) ve Okul Eğitim Denetleme, Değerlendirme ve Yönlendirme Kurulu (Okul Kurulları) olmak üzere dört başlık altında toplanabilir. Böylece (KKTC Resmi Gazete, 2006, madde.7, 8, 9, 11).

Üst Kurul: Üst Kurul, Başkan, Başkan Yardımcısı (Müdür muavini), Eğitim Başdenetmenleri ve Genel Kurul tarafından seçilecek beş eğitim denetmeninden oluşmaktadır. Üst kurulun kapsamlı görev, yetki ve sorumlulukları bulunmaktadır.

Genel Kurul: Eğitim Denetmenleri Genel Kurulu, eğitimin denetlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili alanlarda bir danışma aracı olup, Üst Kurul Başkanı, Başkan Yardımcısı (Müdür Muavini), Eğitim Başdenetmenleri ve Eğitim Denetmenlerinden oluşmaktadır. Eğitim denetmenleri Genel Kurulu bazı konularda Başkana ve Üst Kurula görüş bildirir ve önerilerde bulunur. Genel Kurul, akademik takvimde her dönemin başında, yılda en az 2 defa olağan ve Başkanın çağırıldığı veya eğitim denetmenlerinin 1/5'inin yazılı istemi taktirde olağanüstü toplanılmaktadır. Geçerli bir mazereti olan kişi(ler) dışındaki tüm üyelerin Genel Kurula katılmaları şarttır. Genel Kurul, katılımcıların mümkün olduğunca tümüyle

toplanır, son olarak da Başkana ve Üst Kurula sunulacak öneriler toplantıya katılanların 2/3'ünün onayı ile kararlaştırılır.

İlçe Kurulları: İlçe Eğitim Denetleme, Değerlendirme ve Yönlendirme Kurulu, Bakanlık tarafından görevlendirilen Eğitim Başdenetmeni, Eğitim Denetmenleri, ilçe okulları ve okul aile birlikleri temsilcilerinden oluşmaktadır. İlçe Kurulları görüş almak amacıyla belediye, kaymakamlık, ilgili meslek örgütleri, öğrenci temsilcileri ve toplantı gündemiyle ilgili diğer yasal kuruluş temsilcilerini gerektiğinde toplantıya çağırma hakkına sahiptir. Eğitim Başdenetmeni, Bakanlık tarafından görevlendirilir ve İlçe Kurullarına başkanlık eder. Eğitim Başdenetmeni yokken, en yüksek mevkideki Eğitim Denetmeni başkanlığa vekillik eder. İlçe Kurulları bir eğitim - öğretim yılı içerisinde en az 2 kere olağan toplanırken, Bakanlığın talebi üzerine veya ilçedeki okulların 1/3'ü (üçte birinin) yazılı isteği ile de olağanüstü toplanabilir. İlçe Kurullarının mümkünse tüm temsilcilerin katılımı ile 2/3'ünün (üçte ikisinin) oy çokluğu ile karar alınır. İlçe Kurulları ilköğretim veya ortaöğretim ile ilgili çalışmalarını bu Yasa kuralları gereğince ayrı ayrı toplanarak değerlendirir ve ardından raporla Bakanlığa sunmaktadır.

Okul Kurulları: Okul Eğitim Denetleme, Değerlendirme ve Yönlendirme Kurulu, her okulun bünyesinde okul müdürü başkanlığında, okuldaki müdür muavini(leri), atölye şefleri, bölüm şefleri, öğretmen(ler), okul aile birliği temsilcisi, ilgili öğretmen sendikası ve varsa öğrenci temsilcilerinden oluşmaktadır. Okul kurulları bir eğitim - öğretim yılı içerisinde, bir başında ve bir de sonunda en az iki kez olağan toplanmaktadır. Okul müdürünün talebi olursa olağanüstü de toplanabilir. Salt çoğunluğu ile toplanılır. Karar yetersayıları ise, toplantıya katılanların 2/3'ünün (üçte ikisinin) olumlu oyu ile olur.

KKTC'deki okulların denetim sırasında, bazı evraklar incelenir ve kriterler göz önünde bulundurulur. Bunlar: okulun genel durumu; öğrenci, öğretmen, diğer personellerle ilgili evraklar; yazı, hesap, demirbaş ve döner sermaye; öğretim durumu; eğitim durumu; okul aile birliğinin katkısı; ve okul yönetimi olarak yedi başlık altında toplanabilir. İncelenen evrak ve kriterler haricinde, bir de okul yöneticisine yönelik "Yönetim Denetim Raporu" düzenlenir. Bu raporda, denetlenen yöneticinin genel bilgileri haricinde, mevzuat bilgisi, eğitim-öğretim ve yönetim bilgisi, öğretmen ve öğrencilere sağladığı fırsat eşitliği, personelini geliştirme çabası, örnek olma, Atatürk İlke ve Devrimlerini sürdürme, yazı ve kayıtların tutulması, öğretmen-öğrenci-veli iletişimin etkililiği, diğer kurumlarla işbirliği, bina ve envanterin korunması, etkinlik ve yarışmalara teşviki, üstlerle iyi ilişkiler kurma, olumlu okul iklimi sağlama başarısı gibi konularla özetlenebilir (KKTC MEB, 2018). Başka bir ifadeyle, yazılan bu raporun amacı, okullarda eğitim ve öğretim programlarının geliştirilmesini sağlamak, eğitim ve öğretimde kaliteyi yükseltmek, gözlemlenen yetersizlik, eksiklik ve aksaklıkların giderilmesi için yön göstermek, her alanda etkinliği ve gelişimi sağlayacak veriler ve öneriler içermektir (KKTC Resmi Gazete, 2006, madde. 23).

Eğitim Denetmenleri saygınlığı ve güveni sarsacak davranışlarda bulunamazlar. Denetim geçerli ve güvenilir olmalıdır. Yasa uyarınca, denetim, çağdaş teknikler kullanılarak yapılmalı, tüm alanları kapsamalı, öğretmenin bilgisi dahilinde olmalı ve sonuç birlikte değerlendirilirken olumlu geri bildirimlerle öğretmeni geliştirmeyi hedeflemelidir. Denetim, bir komisyon tarafından yürütülür ve çalışma sonuçlarını gösteren raporları düzenleyerek, Üst Kurulun değerlendirmesi için sunulmaktadır. Üst Kurul çalışmaları sonucunda, yapılan denetimin içerik ve amacına uygun olarak; Genel Denetim Raporu; Personel Denetimi Raporu; Ön Araştırma ve Soruşturma Raporu; İnceleme, Araştırma ve Değerlendirme Raporu; ve Program Denetim Raporu hazırlanmaktadır (KKTC Resmi Gazete, 2006, madde. 23).

Okulların genel denetiminden sonra hazırlanan "Genel Denetim Raporu", olumlu konuların yanısıra olumsuz ve geliştirilmesi gereken noktalar da yorumlanır. Üst Kurul, raporları değerlendirdikten sonra hakkında rapor düzenlenen kişiye veya kuruma açıklamak ve sonuç raporunu en geç 20 gün içinde, imza karşılığı, duyurmakla yükümlüdür. Yapılan denetim ve değerlendirme sonuçlarına göre hazırlanan raporda, denetlenen veya değerlendirilen yönetici ve öğretmenlerin derece ve kademe yükselmeleri veya ödüllendirilmeleri söz konusu olabilmektedir. Ancak, aynı zamanda disiplin işlemlerinde ve burs, kurs ve benzeri başvuruların değerlendirilmesinde göz önünde bulundurulması ile de sonuçlanabilmektedir (KKTC Resmi Gazete, 2006, madde. 24).

Öğretmen denetimi ile ders denetimi ayrıdır. Denetmen, branş öğretmenin dersine girmeden önce okul yönetiminden öğretmenle ilgili bilgi alır, denetimden önce öğretmenle görüşme yaparak dersin içeriğini ve ders planı hakkında bilgi edinir, ardından öğretmenin en az bir dersini tamamen izler. Gözlem esnasında sınıfta yokmuş gibi davranılmasına özen gösterir. Ders bitince, birlikte çıkılır ve öğretmene dönüt verir. Denetlenen öğretmenler için "Dal Öğretmenler Denetim Raporu" düzenlenir. Öğretmenin; ders planlaması, dersteki ve ders dışı etkinlikleri, alan bilgisini aktarması ve sınıf yönetimi dışında, kişisel özellikleri, okula katkısı, hazırlık ve ölçme değerlendirme çalışmalarına da bakıp değerlendirme yapılmaktadır (Müfettişin El Kitabı,1997, akt. Deveci, 2011).

TÜRKİYE CUMHURİYETİ MİLLİ EĞİTİM SİSTEMİ

Türkiye’de temel eğitim, kamu ve özel öğretim kurumlarında gerçekleşmektedir. Türkiye Cumhuriyeti’nde tüm örgün ve yaygın eğitim etkinlikleri yürütmekten Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) sorumludur. Kamu öğretim kurumlarında eğitim ücretsizdir. Temelinde, bireylerin Türk toplumuna faydalı olacağı; milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı destekleyeceği ve hızlandıracağı ve sonunda Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmayı hedeflemiştir (TC Resmi Gazete, 1973, madde. 2).

Türk Milli Eğitim Sistemi; okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim (ortaokul ve lise) ve yüksek öğretimi kapsayan örgün eğitim ve örgün eğitim dışındaki eğitim etkinlikleri içeren yaygın eğitim olmak üzere Şekil 2’deki gibi yapılandırılmıştır.

Türkiye Eğitim Sisteminin Şeması										
		Doktora		Tıpta Uzmanlık						
		3		4						
		2		3						
		1		2						
		Master		1						
25		2		Tıp						
24		1		6						
23		Lisans		5		Açık Öğretim				
22		4		4		4				
21		3	Ön lisans	3		3				
20		2	2	2	2	2				
19		1	1	1	1	1				
18		Genel ve Mesleki Teknik								
17		ORTAÖĞRETİM						4		
16		Zorunlu eğitim 4+						3		
15								2		
14								1 / hazırlık		
13		ORTAOKUL						4		
12		Zorunlu eğitim 4+						3		
11								2		
10								1		
9		İLKOKUL						4		
8		Zorunlu eğitim 4+						3		
7								2		
6								1		
5		Okul Öncesi (Anaaokul ve Anasınıf)								
4										
3										
YAŞ										YIL

Şekil 2: Türk Eğitim Sisteminin Okul Yapılanması

Şekil 2’de de görüldüğü gibi, Türk eğitim sisteminde zorunlu eğitim 2012-2013 eğitim-öğretim yılından itibaren 12 yıla çıkartılarak üç kademeye ayrılmıştır. Birinci kademe dört yıl süreli ilköğretim (1. 2. 3. ve 4. sınıf), ikinci kademe dört yıl süreli ortaokul (5. 6. 7. ve 8. sınıf) ve üçüncü kademe 4 yıl süreli lise (9. 10. 11. ve 12. sınıf) olarak düzenlenmiştir. Özel eğitime ihtiyacı olan kişilere yönelik faaliyetler de bulunmaktadır. Bu özel programlar, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün sorumluluğu altında sürdürülmektedir. Yükseköğretim ise, ortaöğretime dayalı en az iki yıllık yüksek öğrenim veren eğitim kurumlarının (enstitü, üniversite, yüksekokul, konservatuar, meslek yüksekokulu ile uygulama ve araştırma merkezleri) tümünü kapsamaktadır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ EĞİTİM DENETİMİ SİSTEMİ

Türkiye’de denetim; çağımızdaki değişimi ve gelişmeleri doğru anlayıp değerlendirebilmek için sürekli eğitimi ile niteliklerini yükseltmek; eğitimin çıktısından memnun kalmak; sorunların çözümünde ve eğitim yönetiminde karar verme durumunda ilgililerin katılımını sağlamak; karar alma veya verme aşamasında veri kullanarak hakim kılmak; ve insanlık onurunu en üstte tutmayı ve yüceltmeyi hedefleyen Toplam Kalite Yönetimi felsefesinin benimsenmesini amaç edinmiştir (Kasapoğlu, 2007).

Türkiye Eğitim Denetim Sistemi merkezi bir yönetim anlayışıyla yürütülür. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak eğitim hizmeti veren tüm kurum ve kuruluşlar Milli Eğitim Bakanlığın Teftiş Kurulu’nun denetimine (denetim, rehberlik, araştırma, inceleme, soruşturma ve ön inceleme) tabidir (TC Resmi Gazete, 2017, madde.7). Denetim hizmetleri, Bakanlık ve İlköğretim Müfettişliği olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Bakanlık müfettişleri, MEB Teftiş Kurulu’nda görev yapmakta ve bakana bağlıdır. İlköğretim müfettişleri ise taşra teşkilatında valilik (il milli eğitim müdürlüğü) emrinde görevlidirler (Sağlam ve Aydoğmuş, 2016). Türkiye’de ortaöğretime denetleyen müfettişler ile ilköğretime denetleyen müfettişlerin görev, amaç, yetiştirme şekilleri farklılık göstermektedir (Ada ve Baysal, 2008). Eğitim hedeflerine ulaşılması amacıyla Ağustos 2017 yılı itibarıyla Türkiye’de eğitim denetimi yapan, 450 müfettiş, 50 baş müfettiş ve 250 de müfettiş yardımcısı olmak üzere toplam 750 müfettiş kadrosu bulunmaktadır (Hürriyet Gazetesi, 2017).

Denetim, okulun eğitim ve yönetim süreçleri bakımından kayıt ve işlemlerin incelenmesi ve genel işleyişine bakmasıdır. Buna göre; bina durumu, acil durum düzeni, yazı işleri, büro işleri, öğrenim durumu, eğitim durumu, öğretmenler kurul toplantıları, rehberlik çalışmaları, planlar, ve disiplin kurulu çalışmaları gibi denetim konularının üzerinde durulmaktadır (Taymaz, 2015).

MEB Rehberlik ve Denetim Başkanlığı’na göre; okul denetimine başlamadan önce bir ön çalışma yapılır; a) bilgi toplama/ön araştırma, b) potansiyel sorunlu alanlar, c) rehberlik ve denetim araçlarının belirlenmesi ile, ç) rehberlik ve denetim öncesi hazırlık toplantısı kademelerinden oluşmaktadır. Ön hazırlıklar tamamlandıktan sonra, denetim gerçekleştirilir ve denetim sonrası elde edilen bulgular değerlendirilerek, okul yönetimi ve çalışanlarına katkı sağlayacak, okul performansını artıracak öneriler geliştirilir. Denetim sırasında okul yöneticileri ve personel hakkında, sorumluluk duygusu, görevine bağlılık, işine ve çevresine karşı tutumu, mesleki donanım, sözlü ve yazılı ifade becerisi, kendini geliştirme çabası, düzeni, çalışkanlığı, verimliliği, temsil ve yönetme becerileri gibi konularda değerlendirme yapılır (MEB Rehberlik ve Denetim Başkanlığı, 2016). Raporlarda ulaşılan görüş, kanaat, sonuç ve öneriler net bir şekilde, belgelere ve yasalara dayandırılarak açıklanır (TC Resmi Gazete, 2017, madde. 53).

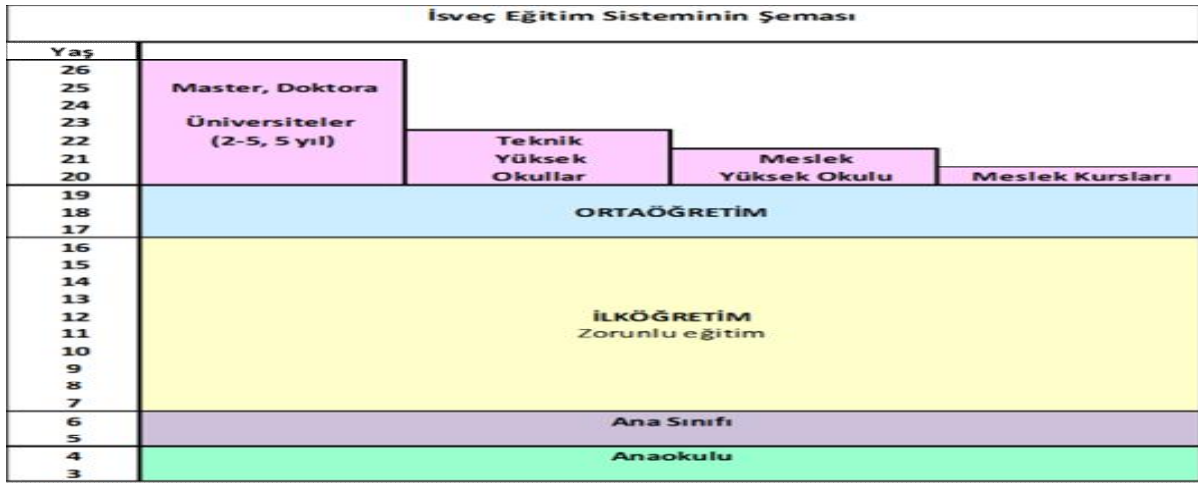
İSVEÇ EĞİTİM SİSTEMİ

İsveç’te eğitimin genel amacı, önde gelen yüksek standartlarla karakterize edilen bir bilgi ve araştırma ülkesi olmasını sağlamaktır. Toplumun gelişimine ve endüstrinin rekabetçiliğine katkıda bulunması en önemli amaçlarından biri olarak kabul edilmektedir (Government Offices of Sweden, 2018). Ayrıca, okul öncesi eğitim düzeyinden başlayan, cinsiyet kalıplarına ve cinsiyet rollerine karşı koyan öğretim yöntemlerini kullanarak, cinsiyete bakılmaksızın çocuklara hayatlarında aynı fırsatları vermeyi amaç edinerek eğitime giderek daha fazla dahil etmektedir (Swedish Institute, 2018).

İsveç eğitim politikasına göre; ücretsiz ömür boyu eğitim, eğitimde tarafsızlık ve etnik köken ayrımı olmaksızın herkese üstün kaliteli eğitim verilmesini amaçlamaktadır. Eğitim ile ilgili yasal düzenleme veya bir reform yapılacak ise, çeşitli meslek gruplarının fikirleri alındıktan sonra Parlamento'ya sunulur ve kararlar Parlamento tarafından verilmektedir (Polatcan, 2014).

İsveç eğitim sisteminin yönetimi, yerel ve merkezi yönetimler olarak ikiye bölünmüştür. Belediyeler, üniversiteler dışında tüm kamu eğitiminin örgütlenmesinden sorumlu kurumlardır (Eurydice, 2017). Belediyeler'in sorumlulukları Belediye Yasası ile düzenlenmiştir. Bu yasaya göre, okul öncesi eğitim, özel eğitim, zorunlu eğitim, ortaöğretim ve yetişkin eğitimi belediyenin ana sorumlulukları oluşturmaktadır (Swedish Institute, 2018).

Diğer ülkelere de olduğu gibi, İsveç eğitim sisteminde de, eğitim basamakları bulunmaktadır. Bunlar; okul öncesi, ilköğretim (zorunlu), ortaöğretim ve yüksek öğretim olmak üzere dört temel basamak ve yaş grupları itibarıyla Şekil 3'te gösterilmiştir (TC MEB Teftiş Kurulu Başkanlığı Yayını, 2007).

Şekil 3: İsveç Eğitim Sisteminin Okul Yapılanması

Şekil 3'te görüldüğü gibi İsveç'te eğitim üç yaş itibarıyla başlayabilmektedir. Zorunlu eğitim ise 7-16 yaş arasındadır. Ancak, 1991 yılından bu yana çocukların altı yaş itibarıyla de zorunlu eğitime başlayabilme hakları bulunmaktadır. Altı yaşında ilkokula başlayabilmek için ailelerin talebi ve okul kapasitesinin yeterli kapasitesi olmasının yanısıra, belediyenin de bu hizmeti sunabiliyor olması gerekir (Sverigeturism, 2008, akt. Boztaş ve Er, 2012). Ortaöğretim, diğer adıyla lise, 17-19 yaş aralığını kapsayan, yükseköğretime geçiş için gerekli olan eğitim kademesidir. Üniversiteye girecek olanların yaşı 20'nin üzerindedir (EIU Views Wire, 2007, akt. Boztaş ve Er, 2012) ve yüksek öğretime başlamak için temel koşul, ortaöğretime tamamlanmış olmaktır. İsveç'te üniversiteye giriş için sınav sistemi uygulanmamaktadır (Ada ve Üstün, 2008).

İSVEÇ EĞİTİM DENETİMİ SİSTEMİ

1861 yılından beri İsveç okullarında denetimin yapıldığı görülmektedir. İsveç Okullar Müfettişliği, bugün bir devlet kurumu olup Milli Eğitim ve Araştırma Bakanlığına bağlı olarak hizmet veren, yaklaşık 400 çalışanı ile yürütülmektedir. İsveç'te beş farklı yerde denetim ofisi bulunmaktadır. Bunlar; Göteborg, Lund, Umea, Linköping ve başkent Stokholm şehirlerindedir. Her bölgenin denetim ofisi, kendi bölgesindeki işlem ve okullardan sorumludur (Kasapçopur, 2007). İsveç'te okullar belediyeye bağlı olduğundan, okulun kalitesi ve sonuçlarından belediyeler sorumludur. İsveç Okullar Müfettişliği'nin eğitim kurumlarını takip etmek ve incelemek görevi (Skolinspektionen, 2017) yanı sıra, farklı denetim araçlarını kullanarak denetlenen tüm okulların iyileştirilmesi için etkileyeceğini, aynı zamanda tüm eğitim sisteminin iyileştirilmesine katkıda bulunma görevine de sahiptir (Gustafsson ve Myrberg, 2011).

Yeni açılmış bir okulun, yaklaşık dört ile altı ay sürecek olan ilk denetim süreci okulun ve personelin yasalara ve yönetmeliklere uygun olarak çalıştığına bakılması amaçlanır. Yapılan denetimden sonra okulun eksiklikleri tespit edilirse, işlem yapılmaktadır. Müfettişler, bazı tavsiyelerde bulunur ve rehberlik ederler. Okul müdürü ve okulun işleyişi bir süre izlenir ve yeniden değerlendirilir. Bu şekilde denetimin amacı, güvenli bir çevrede iyi eğitime katkıda bulunacaktır. Eksiklikler çok ciddi boyutta ise, okulun onayının iptal edilmesi söz konusu olabilmektedir (Skolinspektionen, 2017). Müfettişlik, belediye ve bağımsız okulları istediği zaman inceleme hakkına sahiptir. Ama genelde beş yıllık bir döngü halinde yapılır. Olumlu denetim geçmişi olan ve güvenilir belgelere sahip okullarda hiçbir denetim ziyareti yapılmamaktadır (Segerholm, 2011).

Denetim esnasında; öğrencide, hedeflenen kazanım ve sonuçlar, okul liderliği ve gelişimi ve öğrencinin bireysel hakları üzerinde özellikle odaklanılır. Prosedür gereği, denetimi yapacak olan müfettiş ekibinin özgeçmişinde eğitim veya öğretim, hukuk, değerlendirme, idari veya analitik çalışma alanlarında bilgi sahibi olabilmesi önemlidir (Carlbaum, 2016). Temel amaç, denetlenen okullarda öğrencilerin bilgi çıktılarına odaklanan daha iyi bir eğitimidir (Skolinspektionen, 2017).

İsveç Okullar Müfettişliği tüm faaliyetlerini dört temel denetim aracına dayandırır. Bunlardan birincisi, yasallık ve eşitlik konularına odaklanan bir programa göre tüm okulları kapsayan düzenli denetim; ikincisi, belirli derslere veya özel işlevlerde kalite konularına odaklanan tematik kalite değerlendirmeleri; üçüncüsü, bireysel öğrencilerin veya velilerin şikayetlerinin araştırılmasıdır. Başlangıç noktası, bireysel çocukken, araştırmalar aynı zamanda okuldaki farklı sistemlere ve işlevlere de katılabilir; ve son olarak dördüncü araç olarak, bağımsız okullara başlama başvurularının incelenmesi ve yeni kurulan bağımsız okullara denetim ziyaretleri yapılmasıdır (Schoolinspections, 2018).

İsveç Okullar Müfettişliği'ye okul ile ilgili şikayette bulunmak oldukça kolaydır. Telefon haricinde, internette şikayet formu indirilerek, internet üzerinden (online) başvurarak veya e-posta yoluyla da yapılabilir. İstenildiği takdirde, verilen bilgiler anonim olarak kalınabilir. Okulda gözlemlenen kötü bir muamele, öğretmenin çalışmalarındaki başarısızlığı veya uygunsuz bir davranışı şikayete sebep verebilmektedir. Şikayetin ardından okulla ilgili soruşturma başlatılır. Araştırma sonucunda, okulun kuralları ihlal ettiğini gösteriyorsa, bunun düzeltilmesi istenir. Aynı zamanda, İsveç Okul Müfettişliği, bir öğretmeni Öğretmenler Disiplin Kurulu'na da bildirebilir. Kurul, öğretmene bir uyarı vermeye veya öğretmenlik sertifikasını iptal etmeye de karar verebilir (Skolinspektionen, 2017).

İsveç Okullar Müfettişliği ziyaret edeceği okulu; denetim ziyareti öncesi, denetim sırası ve denetim sonrası olarak üç adımda belirlediği görülmüştür. Denetim ziyareti öncesi süreçinde istatistik, kalite raporları, önceki denetleme kararları, kalite denetim raporları ve mevcut materyaller incelenir; denetlenenler denetim sırasındaki süreci, hem "resmi görüşmeler" hem de "hoş sohbetler" şeklinde tanımlarken, genel soruların sorulduğu süreçtir; denetim sonrasında ise, toplantıların ve işbirliğinin gerçekleştiği aşamadır (Lindgren, 2015, ss. 48-52).

Düzenli gözetim çerçevesinde bir belediyeyi incelerken, tüm okullar ziyaret edilir. Okul yöneticileri, öğretmenler, öğrenciler, sorumlu politikacılar, okul hemşiresi dahil herkesle bir görüşme gerçekleştirilir. Amaç, okulun faaliyetlerini çeşitli perspektiflerden görmektir. Okul ortamını gözlemlerken, dersleri veya çocukları, öğrencileri veya öğrencileri içeren diğer faaliyetler de yakından takip edilir. Hem hukuki hem de nitelik yönleri ele alınmaktadır (Schoolinspections, 2018).

KKTC, TÜRKİYE VE İSVEÇ EĞİTİM VE EĞİTİM DENETİMİ SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

KKTC, Türkiye ve İsveç eğitim sisteminin amaç, yapı ve işleyişinde benzerlikler ve farklılıklar Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: KKTC, Türkiye ve İsveç Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması

Boyut	KKTC Eğitim Sistemi	Türkiye Eğitim Sistemi	İsveç Eğitim Sistemi
Amaç	Atatürk'ün ilke ve devrimlerinin doğrultusunda yurttaşlar yetiştirmek. Mücadele tarihi bilen, manevi ve kültürel değerlerini koruyan bilinçli, başşıl yurttaşlar yetiştirmek. Saygılı, sorumluluk sahibi, yapıcı ve verimli bireyler yetiştirmek. İlgj ve yetenekleri doğrutusunda meslek sahibi yapmak.	Atatürk inkılap ve ilkelerine bağlı Milli değerlerini koruyan, geliştiren, yücelten, görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları hayatının parçası haline getirmiş bireyler yetiştirmek. Çevresine sorumlu; yapıcı, yaratıcı ve verimli bireyler yetiştirmek. Yetenekleri ve becerilerine göre iyi bir meslek sahibi olmalarını sağlamak.	Demokratik değerlerle, ülkenin menfaatleri için insan gücünü sağlamak. Yeniliğe açık, hoşgörölü ve adaletli bireyler yetiştirmek. Ücretsiz ömür boyu eğitim, tarafsızlık ve etnik köken ayrımı olmaksızın herkese üstün kaliteli eğitim vermek. Ailelerle işbirliği içinde, ev ve iş yaşantılarında uyumlu, sorumluluk sahibi bireyler yetiştirmek.
Yapı	Kararlar Millî Eğitim Bakanlığı tarafından alınır. Eğitim politikalarının planlaması, karar alma ve uygulamasından MEB sorumludur. Ulusal düzeydedir. Örgün ve yaygın eğitim olmak üzere yapılandırılmıştır. Öğretmenler ve müdürler, Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nca devlet tarafından sınav sonucuna göre istihdam edilir ve kadroludur.	Kararlar Millî Eğitim Bakanlığı tarafından alınır. Eğitim politikalarının planlaması, karar alma ve uygulamasından MEB sorumludur. Ulusal düzeydedir. Örgün ve yaygın eğitim olmak üzere yapılandırılmıştır. Öğretmenler, başarılarına göre Bakanlıkça tayin olunurlar ve kadroludur.	Kararlar Parlamento tarafından alınır. Eğitim Bakanlığı kararları uygulamadan sorumludur. Yerel düzeydeki eğitimden Belediyeler sorumludur Ulusal ve yerel düzeydedir. Öğretmenler ve müdürler, yerel otorite (belediyeler) tarafından istihdam edilir ve kadroludur.
İşleyiş	Merkezi, millî program uygulanır. Okul öncesi, ilköğretim, ve Ortaöğretim devlet kaynakları aracılığıyla finanse edilir. Yükseköğretim ücretlidir. Zorunlu eğitim 10 yıldır. (5-15 yaş). Zorunlu eğitimin ardından + 3 lise seviyesini okuduktan sonra, Türkiye üniversite sınavına girilir ve alınan puana göre üniversiteye yerleştirilir. Öğretmen yetiştirme üniversite ve öğretmen akademisinde gerçekleştirilmektedir.	Merkezi, millî program uygulanır. Okul öncesi, ilköğretim, Ortaöğretim ve Yükseköğretim devlet kaynakları aracılığıyla merkezden finanse edilmektedir. Zorunlu eğitim 12 yıldır. Kesintili zorunlu eğitim uygulanmaktadır ve okul yapılanması 4+4+4 biçimindedir. İlkokul 4, ortaokul 4, ortaöğretim (lise) 4 yıl şeklinde yapılanmıştır. Okul öncesi eğitim zorunlu değildir. Zorunlu eğitimin ardından merkezi sınava girilir ve alınan puana göre üniversiteye yerleştirilir. Öğretmen yetiştirme üniversitelerde gerçekleştirilmektedir.	Merkezi ve yerel programlar uygulanır. Okul öncesi, ilköğretim, Ortaöğretim, ve Yükseköğretim devlet kaynakları ve yerel kaynaklar aracılığıyla merkezden finanse edilmektedir. Kesintisiz zorunlu eğitim 9 yıldır. Ortaöğretim (lise) 3 yıldır ve zorunlu değildir. Ortaöğretimden Üniversiteye geçiş aşamasında öğrencinin ortaöğretimdeki başarı notlarının ortalamaları alınarak yapılır. Öğretmen yetiştirme üniversite ve kolejlerde gerçekleştirilmektedir.

Tablo 1'de görüldüğü gibi, her üç ülkenin eğitim sisteminde benzerlikler ve farklılıklar bulunmaktadır. Kuzey Kıbrıs ve Türkiye Eğitim Sisteminin amacında manevi ve milli değerlerin üzerinde durulurken, İsveç Eğitim Sisteminde ise demokratik eğitim değerleri, yenilikçilik ve iyi vatandaş yetiştirmek ve eşit şartlarda eğitim olanağı hedeflemektedir. Kuzey Kıbrıs ve Türk Milli Eğitim Sisteminde kararlar MEB tarafından alınırken, İsveç'te eğitimle ilgili kararlar Parlamento tarafından alınır ve Eğitim Bakanlığı kararları uygular. Zorunlu eğitim Kuzey Kıbrıs'ta 10 yıl, Türkiye'de 12 yıl, ve İsveç'te 9 yıl olarak verilmektedir. Tablo 1'de belirtilen üç eğitim sisteminin eğitim ile ilgili plan ve politikaların uygulamasından Eğitim Bakanlıkları sorumludur. Üç eğitim sisteminde eğitimin finansal kaynakları merkezi bütçeden sağlanmaktadır. Ayrıca, belirtilen üç eğitim sistemindeki kamu öğretmenleri kadroludur, ancak İsveç'teki öğretmenler, belediyeler tarafından, KKTC ve Türkiye'de ise Bakanlıkça istihdam edilmektedir.

4.4.2. Denetim sistemleri

Kuzey Kıbrıs, Türkiye ve İsveç Eğitim Denetim Sisteminin amaç, yapı ve işleyişinde benzerlikler ve farklılıklar Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: KKTC, Türkiye ve İsveç Eğitim Denetimi Sistemlerinin Karşılaştırılması

Boyut	KKTC Eğitim Sistemi	Türkiye Eğitim Sistemi	İsveç Eğitim Sistemi
Amaç	Bakanlığa bağlı eğitim kurumlarında eğitim-öğretim faaliyetlerinin mevzuata uygun işlendiğini denetlemek.	Öğretimde yanlışlık ya da eksiklikleri saptamak, rehberlik etmek ve eğitimi geliştirmek.	Okulun ve personelin yasalara ve yönetmeliklere uygun olarak çalıştığına bakmak.
	Denetlenen okulun aksaklık ve eksikliklerini gidermek için önerilerde bulunmak.	Öğretim metotlarını geliştirmek ve öğretmenlere yardımcı olmak. Toplam Kalite Yönetimi felsefesini benimsetmek.	-Denetlenen okulun kalitesini gözden geçirmek ve kalkınmaya nasıl katkıda bulunduğunu gözlemlemek.
	Çağdaş ve kaliteli eğitim sunabilmek için, müdür, öğretmen ve çalışanlara yardımcı olmak, rehberlik etmek, işbirliği yapmak, yol gösterici olmak ve görevde eğitim hizmeti sunmak.	Başarılı ortaya çıkarmak. Yapıcı olmak. Eğitim ve disiplin problemlerine çözüm bulmak.	Güvenli bir çevrede, iyi bilgiye ve tüm öğrencilerin eşit haklara sahip olduğunu görmek.
Yapı	Merkezi bir yapılanması var. Denetimden Milli Eğitim Bakanlığı sorumludur.	Merkezi bir yapılanması var. Denetimden Milli Eğitim Bakanlığı sorumludur.	Denetimden İsveç Okullar Müfettişliği sorumludur.
	Ulusal düzeyde denetim yapılır.	Ulusal ve yerel düzeyde denetim kurulları vardır.	Ülkenin 5 farklı yerinde denetim ofisi bulunmakta ve her ofis kendi bölgesindeki denetim işlerinden sorumludur. Belediyeler, okulların çalışmasından ve personelinin sorumludur.
İşleyiş	Okulların ne zaman deneteneceği bilinmemektedir. MEB denetimin gerçekleşeceğini uygun gördüğü zaman belirlemektedir.	Okullarda denetim yılda 1 defa yapılmaktadır. Denetimin yılın hangi evresinde gerçekleşeceği ile ilgili yasal bir düzenleme mevcut değildir.	Okul denetimi 3 ile 5 yıl arasında yapılır. Ancak şikayet varsa denetim hemen gerçekleştirilir.
	Denetim yapılacak okullara önceden haber verilmesiyle ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır.	Okulun tüm etkinlikleri incelemeye alınır. Sorunlarla karşılaştığı zaman çözüm yolları birlikte saptanır ve alınacak önlemler hakkında rehberlik sağlanır.	Denetim öncesi okul yetkililerine, öğretmenlere, velilere ve okul çalışanlarına anket uygulaması gerçekleştirilir.
	Ailelerin denetim etkinliğine katılmaları hakkında yasal bir düzenleme yoktur.	Ailelerin denetim etkinliğine katılmaları hakkında yasal bir düzenleme yoktur.	Aileler denetim sürecine dahildir.
İşleyiş	Denetim raporları dosyalanır ama bulgular okul ile paylaşılmamaktadır.	Denetim bilgilendirilmesiyle ilgili toplantılar yapılır ve sonuçlara göre iyileştirilmeye gidilir. Denetim rapor sonuçları yayınlanmamaktadır.	Denetim sonuçları İsveç Okullar Müfettişliği'nin resmi sitesinde yayınlanır. Görevlilerin ve okul temsilcilerinin bulunduğu geri bildirim seminerleri düzenlenir. Tavsiye ve önerilerde bulunulur.
			İsveç Okullar Müfettişliği önerilerin uygulanıp uygulanmadığını takip eder. Kuruma maddi ceza verilebilir ve onayları geri çekilebilir.

Tablo 2'de görüldüğü gibi, KKTC ve Türkiye arasında çok benzerlik bulunmaktadır. Ancak İsveç'te bazı farklılıklar göstermektedir. Amaç doğrultusunda, her üç ülkenin de denetimin eğitimi iyileştireceği beklentisi mevcuttur. Üçünde de denetimin, öğretmenlere ve yöneticilere rehber olacağı ve önerilerde bulunması amaçlanmıştır. İsveç ayrıca ülke kalkınmasına önem vermektedir. Yönetim açısından, KKTC ve Türkiye'de denetimler sorumlu Bakanlık iken, İsveç'te denetimden SSI sorumludur. İşleyiş olarak, KKTC okulları denetimin ne zaman yapılacağını bilmemekte, Türkiye'de her yıl, İsveç'te ise 3-5 yıl arasında gerçekleştirilmektedir. Velilerin denetime katkısı KKTC ve Türkiye'de yoktur, ancak İsveç'te ailelere okul denetiminden önce anket uygulaması yapılır ve okul hakkında bilgiler istenmektedir. Denetim sonuçları KKTC ve Türkiye'de resmi olarak açıklanmazken, İsveç'te halka açık bir şekilde yayınlanır. Her üç ülkenin denetim sonucuna göre iyileştirilmeye gidilmesi beklenirken, İsveç'in ayrıca önerilere uyulmadığı takdirde kuruma para cezası verme hakkına sahiptir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

KKTC, Türkiye ve İsveç Eğitim Sisteminin genel amacı ve politikasında benzerlikler görülmüştür. Her üç ülkede eğitimde fırsat eşitlik ilkesi bulunmaktadır. Bununla beraber; sorumluluk sahibi, ülkesini ileriye götüren, verimli, üretken, araştırmacı, duyarlı, zamanın yeniliklerine ayak uyduran ve katkıda bulunan vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlamıştır. Farklı olarak, KKTC ve Türkiye, Atatürk'ün ilke ve inkılaplarına bağlı olarak eğitim vermektedir.

Üç ülkenin eğitim kademeleri itibarıyla da eğitimin amaçlarında farklılıklar ve benzerlikler görülmüştür. KKTC ve Türkiye'de okul öncesi evresinin amacında benzerlikler bulunmaktadır, bunlar; çocukların beden, zihin ve duyu yönlerinden gelişmesini, bilgi, beceri ve iyi alışkanlıklar kazanması, Türkçe'yi güzel konuşması ve ilköğretime hazırlanmasıdır. İsveç'te okul öncesi eğitimin amacı ise; yüksek kaliteli

ve eşit haklarla eğitim sunmaktır. KKTC ve Türkiye’de olduğu gibi, bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştiren bir ortam yaratmak ve ilköğretime uyumlu bir geçiş sağlamayı da hedeflemiştir.

KKTC ve Türkiye’de ilköğretim çağındaki bir öğrencinin benzerlikleri; Atatürk ilke ve devrimleri ile Atatürk milliyetçiliğini ve toplumsal mücadelenin gerçeklerini öğretmek; temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; ilgi ve yetenekleri yönünde yetiştirmek; üst öğrenime hazırlamak; estetik duygularını geliştirmek, doğruyu, güzeli ve iyiyi görebilme yeteneğini kazandırmak; yardımlaşma, arkadaşlık, insan ve doğa sevgisini aşlamayı hedeflemiştir. Türkiye ile KKTC arasındaki farklılık ise, Türkiye’de; okuma alışkanlığının kazanılması, zararlı maddelerin bilincinde olma ve uzak durma, ülkenin huzurunu bozacak faaliyetlerden uzak durulması da hedeflenmektedir. İsveç’te ilköğretim’de kazanılması istenen hedefler ise oldukça basit ve KKTC ve Türkiye ile farklılık göstermektedir; eşitlik kavramına göre hareket eden, ulusal kazanım hedeflerine ulaşan öğrenci profili ve yeteneklerini geliştirebilmek için yüksek kaliteli bir ortam sağlamaktır.

Ortaöğretim düzeyinde, KKTC, Türkiye ve İsveç’in amaçlarında benzerlikler bulunmaktadır. Üç ülke’nin temel hedefi öğrencilerin; tam donanımlı, bilinçli ve kültürlü bireyler olarak yükseköğretime göndermek ve iş hayatına hazırlamaktır. Ancak, yükseköğretimde ise amaçlarda farklılıklar bulunmaktadır. KKTC’de öğrencilerin ilgi ve yeteneklere göre eğitim görmesi ve kalkınmayı sağlamak amaçlanırken, Türkiye’de bu amaçlarla birlikte ayrıca; ihtiyaçlar doğrultusunda insan gücü yetiştirmek, bilimsel öğretim yapmak, farklı alanlarda inceleme ve araştırmalarda bulunmak, Hükümet ve kurumlarla işbirliği olmak, yayınlar yapmak, aydınlatıcı bilim verilerini halka yaymak ve yaygın eğitim hizmetlerinde bulunmak da vardır. İsveç’te ise temel amaç; uluslararası standartları korumak ve etkili bir eğitim ortamı yaratmaktır.

Her üç ülkenin yönetsel yapılanmasında farklılıklar bulunmaktadır. Ancak, ortak özelliği ise en başta bir Bakanın olmasıdır. Farklı bir nüfusa sahip üç ülkenin de kendi içerisinde görev dağılımı ve alanlarda farklılık göstermektedir. KKTC’de eğitim ve denetimden sorumlu daire Milli Eğitim Değerlendirme ve Yönlendirme Kurulu Dairesi iken; Türkiye’de bakanlığa ve yerel birimlere bağlı Teftiş Kurulu; İsveç’te, bakanlığa bağlı İsveç Okullar Müfettişliği sorumludur. Kararlar, KKTC ve Türkiye’de MEB tarafından alınırken, İsveç’te kararlar Parlamento tarafından alınmaktadır. Her üç ülkede öğretmenler kadroludur, ancak KKTC ve Türkiye’de istihdam Bakanlıkça yapılırken, İsveç’te Belediyeler tarafından yapılmaktadır.

KKTC, Türkiye ve İsveç Eğitim Sistemlerinde okul yapılanması açısından farklılıklar bulunmaktadır. KKTC Eğitim Sisteminde okul öncesi eğitim 5-6 yaş grubundaki çocuklarla başlamaktadır. Türkiye Eğitim Sisteminde ise okul öncesi, 3-5 yaş aralığındaki çocukları kapsamaktadır. İsveç Eğitim Sisteminde, 3-4 yaş ve 5-6 yaş arasındaki çocukları anasınıf ve anaokul olarak ayırmaktadır. KKTC’de zorunlu eğitim, okul öncesinden başlar ve ortaokulun sonuna kadar olan 5-15 yaş grubundaki öğrencileri kapsamaktadır. Türkiye’de zorunlu eğitim (6-18 yaş) 4 (ilkokul) + 4 (ortaokul) + 4 (lise) olarak ifade edilmekte ve toplam 12 yıl zorunlu eğitim görülmektedir. İsveç’te zorunlu eğitim 9 yıl olup 7-16 yaş aralığındaki öğrencileri kapsamaktadır. İsveç ve KKTC’de lise eğitimi zorunlu eğitime girmemektedir.

KKTC ve Türkiye’de öğrenim gören öğrenciler ortaöğretime tamamladıktan sonra, Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) ve Yükseköğretim Kurumu (YÖK) tarafından yürütülen YGS ve LYS sınavlarına katılmaya hak kazanır ve kazandıkları puanlar ile yükseköğretime geçiş sağlar. İsveç’te yükseköğretime devam edecek öğrenciler için merkezi bir sınav sistemi yoktur. Öğrencinin; ortaöğretimdeki başarı notunun ortalaması ve okulun yönlendirmesiyle meslek kursuna, meslek yüksek okuluna, teknik yüksek okuluna veya üniversite’ye geçiş sağlamaktadır.

Okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim olmak üzere, İsveç’te okullar ücretsizdir. KKTC ve Türkiye’de ise okullar ortaöğretime sonuna kadar ücretsizdir. Yükseköğretim ücretli olup çeşitli burs imkanları sağlanmaktadır.

Yukarıda de belirtildiği gibi, KKTC, Türkiye ve İsveç’teki denetim sistemindeki amaçlarında benzerlikler bulunmaktadır. Ancak işleyişi oldukça farklıdır. Okullarda verilen eğitimin kalitesi, temel amaçlar doğrultusunda nasıl işlendiğini gözlemlemek, rehberlikte bulunmak ve eğitim sisteminin iyileştirilmesine

katkıda bulunmak bu ülkelerdeki denetimin esas amaçlarındandır. İşleyiş bakımından; KKTC’de denetimin ne zaman yapılacağı hususunda bir düzenleme bulunmamakla birlikte, Türkiye’de denetim her yıl, İsveç’te ise üç ile beş yıl arasında yapılmaktadır. Velilerin, KKTC ve Türkiye’deki denetim sürecine katkısı bulunmamaktadır. Ancak İsveç’te veliler de sürece dahil edilir. KKTC ve Türkiye’de denetim süreci gizlilik içerisinde yürütülürken, İsveç bu konuda oldukça şeffaf ve halka açık bir şekilde denetim raporlarını sunabilmektedir. KKTC’de denetim sonrası öneri sunmak ve rehberlikte bulunmak bulgularına rastlanmasa da, Türkiye ve İsveç’te öneri sunmak ve rehberlikte bulunmak süreci okul yönetimi ve okul personeliyle işbirliği içerisinde yürütülmektedir. İsveç’te İsveç Okullar Müfettişliği önerilerin uygulanıp uygulanmadığını takip eder ve gerekirse okula ceza verir.

Dünya ülkeleri eğitimde rekabet ederken, başarının ön plana çıkarılması için dünya ülkelerinde kıyasıya bir yarışın olduğu görülmektedir. Küresel eğitimdeki başarının çıktısı ancak uluslararası düzenlenen sınavların sonuçlarına göre kıyaslanabilir. PISA, bu sınavlardan biridir. En son çıkan 2015 PISA sonuçları incelendiğinde, Uzakdoğu ülkelerinin başarı oranının yüksek olduğu gözlemlenmiştir. En fazla başarıyı ise Singapurlu öğrenciler göstermiştir. Çünkü tüm alanlardaki (fen, matematik ve okuma) en yüksek notları almıştır. Singapur’un ardından başarı sırasıyla Japonya, Estonya, Finlandiya ve Kanada gelmektedir. Türkiye 50. sırada yer almaktadır (OECD, 2018).

Başarısı kanıtlanmış Singapur, Japonya, Estonya, Finlandiya ve Kanada gibi ülkelerin (OECD, 2018) okul denetim sistemi incelendiğinde, bu ülkelerin sürekli gelişim içinde olmak için hedefler belirlediği ve kendini denetlediği görülmektedir. Bu ülkelerdeki öğretmenler akademik yılın başında bireysel hedeflerini belirlemekte ve mesleki yardımlaşma ile yıl sonunda hedeflerine ulaşmış olup olmadığını değerlendirmektedirler. Alınan denetim sonuçlarına göre öğretmenler terfi ve ek ikramiyeden faydalanır (Maya ve Yılmaz, 2017, s. 110). Denetim sisteminin işleyişinin yeniden gözden geçirilmesi ve başarı gösteren ülkelerin denetim sistemlerine göre uyarlanması, hem KKTC’de hem de Türkiye’de olumlu etki yaratacağı düşünülmektedir. Ayrıca KKTC Eğitim Denetimi Sisteminin faal ve etkili bir şekilde işleyebilmesi için Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı yasal dayanakları gözden geçirmesi, öğretmenlerin, yöneticilerin ve sendikaların fikirleri de göz önünde bulundurularak köklü bir değişime gidilmesi; Milli Eğitim Denetleme, Değerlendirme ve Yönlendirme Kuruluna, ilgili bölümden yüksek lisans eğitimini tamamlamış, alanında uzman denetmen sayısının artması halinde, okullarda denetim faaliyetlerinin etkili bir şekilde yürütülebileceği planlanabilir. Şeffaflık esas alınmalı ve denetim etkinliklerinin sonuçları okullara, ilgili çevreye paylaşılmalı ve velilerin denetim sürecine dahil edilebilir; okulda denetim yapıldıktan sonra, denetmen tarafından sunulan önerilerin uygulanıp uygulanmadığının takip edilmesi önemlidir. Okullardaki eksikliklerin giderilmesi için, hem yöneticilerin hem de öğretmenlerin uyum içerisinde olması gerekir ve gerekli rehberlik de verilebilir. Öğretmenlere ders alanlarına yönelik atölye çalışmaları ve eğitim alanındaki gelişmelerden haberdar olmak için bilgilendirmeler yapılabilir; çağdaş denetim uygulamaları ile ilgili bilgi-beceri ve farkındalıkların artırılması amacıyla KKTC’de görev yapan denetmenlere yönelik hizmet içi eğitim, seminer ve buna benzer etkinlikler düzenlenebilir. Ayrıca, eğitim denetim sisteminde başarı gösteren ülkelerin denetmenlerin yetiştirme programları incelenebilir. Denetim, okullara yaptırım şeklinde değil, onlara uygulanan yapıcı bir süreç olarak gösterilebilir. Denetim raporlarının etkisi, okulun başarılı yönlerini ortaya çıkararak ve olumlu ifadeler kullanarak artırılabilir; KKTC’de okullara rutin denetimlerin yapılmamasından dolayı, okulların kendi kendini denetlemesi (öz denetim) teşvik edilebilir; Uluslararası sınavlarda başarı gösteren okulların eğitim ve denetim sistemi incelenebilir ve KKTC’ye göre uyarlanabilir.

KAYNAKÇA

Ada, S., ve Baysal, Z. N. (2008). Türkiye ve Avrupa Birliği’ne üye bazı ülkelerin eğitim yapıları ve yönetimleri açısından karşılaştırılması. *Marmara Avrupa Araştırma Dergisi*, 1-2 (16). ss. 1-23. <http://dergipark.gov.tr/maruaad/issue/328/1599> adresinden 02/03/18 tarihinde alınmıştır.

Ada, Ş., ve Üstün, A. (2008). İsveç eğitim sisteminin incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17. 146-173. <http://edergi.atauni.edu.tr/ataunikkefd/article/view/1021003916> adresinden 18/02/18 tarihinde alınmıştır.

Akcan, E., ve Polat, S. (2015). Müfettiş denetiminin öğretmenlerin motivasyonuna etkisi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 8(40). http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt8/sayi40_pdf/5egitim/akcan_emrullah.pdf adresinden 31/03/18 tarihinde alınmıştır.

Aydın, İ. (2014). Öğretimde Denetim Durum Saptama Değerlendirme ve Geliştirme. (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Başaran, İ.E. (2000). Eğitim Yönetimi. Ankara: Feryal Matbaası.

Boztaş, K. ve Er, K.O. (2012). İsveç eğitim sistemi ve denetim yapısına genel bir bakış. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 45(2). 15-31. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/1731/18383.pdf> adresinden 14/10/2017 tarihinde alınmıştır.

Carlbaum, S. (2016). Equivalence and performance gaps in Swedish school inspection: context and the politics of blame. Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education, 37(1). pp. 133-148. <http://dx.doi.org/10.1080/01596306.2014.936929> adresinden 16/02/18 tarihinde alınmıştır.

Deveci, A. (2011). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Türkiye ve İngiltere'deki Eğitim Denetimi Sistemlerinin Karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Girne Amerikan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Girne.

Eurydice. (2017). Türk Eğitim Sistemi - 2017. http://sgb.meb.gov.tr/eurydice/kitaplar/Turk_Egitim_Sistemi_2017/TES_2017.pdf adresinden 18/03/18 tarihinde alınmıştır.

Government Offices of Sweden. (2018). Goals and Visions. <http://www.government.se/government-policy/education-and-research/goals-and-visions/> adresinden 28/04/18 tarihinde alınmıştır.

Gustafsson, J.E. and Myrberg, E. (2011). School inspections of Swedish schools: A critical reflection on intended effects, causal mechanisms and methods. University of Gothenburg. http://schoolinspections.eu/impact/wp-content/uploads/downloads/2012/05/Sweden_PT.pdf adresinden 22/02/18 tarihinde alınmıştır.

Hürriyet Gazetesi. (2017). MEB'in Müfettiş Sayısı 750'ye Çıktı. (21 Ağustos) <http://www.hurriyet.com.tr/mebin-mufettis-sayisi-750ye-cikti-40557231> adresinden 26/03/18 tarihinde alınmıştır.

Kasapçopur, A. (2007). Avrupa Birliği Ülkelerinde Eğitim Denetimi. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı. Ankara. <http://tkb.meb.gov.tr/yayinlar/AB%20egitim.pdf> adresinden 16/01/18 tarihinde alınmıştır.

Karakaya, İ. (2011). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. A. Tanrıoğren. (Ed.), Bilimsel Araştırma Yöntemleri içinde (55-84, 2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Karakuş, M. ve Yasan, T. (2013). Denetmen ve öğretmen algılarına göre il eğitim denetmenlerinin yeterlikleri. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 21, 1-19. http://www.zgefdergi.com/Makaleler/2020000779_21_01_YASAN.pdf adresinden 09/04/18 tarihinde alınmıştır.

KKTC Resmi Gazete. (1986). KKTC Milli Eğitim Yasası. Sayı: 51. Lefkoşa.

KKTC Resmi Gazete. (2006). Milli Eğitim Denetleme, Değerlendirme ve Yönlendirme Kurulu (Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları) Yasası. Sayı: 76. Lefkoşa. <http://www.mahkemeler.net/cgi-bin/default.aspx> adresinden 11/03/18 tarihinde alınmıştır.

Lifelong Learning Program. (2018) School Inspections. <http://schoolinspections.eu/impact/sweden/> adresinden 10/02/18 tarihinde alınmıştır.

Lindgren, J. (2015). Learning, coping, adjusting: making school inspections work in Swedish schools, *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, (3). <http://dx.doi.org/10.3402/nstep.v1.30126> adresinden 19/02/18 tarihinde alınmıştır.

Maya, İ. VE Yılmaz, A. (2017). Eğitim denetimi sistemleri bakımından PİSA'da başarı gösteren bazı ülkeler ile Türkiye'nin karşılaştırılması. *Turkish Studies. International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 12(3), 467-492. http://turkishstudies.net/Makaleler/1655073739_21_Maya%C4%B0lknur-vd-sos-467-492.pdf adresinden 12/04/2018 tarihinde alınmıştır.

Memduhoğlu, H. B. (2012). Öğretmen, yönetici, denetmen ve öğretim üyelerinin görüşlerine göre Türkiye'de eğitim denetimi sorunsalı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12 (1), 135-156. <http://www.kuyeb.com/pdf/tr/d4f6f5405d1575051103b7acb5ad408e08a.pdf> adresinden 11/04/18 tarihinde alınmıştır.

OECD (2018). *Improving Schools in Sweden*. <http://www.oecd.org/education/school/Improving-Schools-in-Sweden.pdf> adresinden 10/02/2018 tarihinde alınmıştır.

Özmen, F. ve Güngör, A. (2008). Eğitim denetiminde etik. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 9(15). 137-155. <http://dergipark.gov.tr/inuefd/issue/8708/108720> adresinden 07/04/18 tarihinde alınmıştır.

Polatcan, M. (2014). İsveç eğitim sistemi: amaç yapı ve süreç açısından türkiye ile karşılaştırılması. 9. Balkan Eğitim ve Bilim Kongresi Bildiri Kitabı. https://www.researchgate.net/publication/281965653_EDUCATION_SYSTEM_OF_SWEDEN_A_COMPARISON_WITH_TURKEY_IN_TERMS_OF_PURPOSE_STRUCTURES_AND_PROCESSES adresinden 14/01/18 tarihinde alınmıştır.

Sağlam, A. Ç. ve Aydoğmuş, M. (2016). Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin eğitim sistemlerinin denetim yapıları karşılaştırıldığında Türkiye eğitim sisteminin denetimi ne durumdadır? *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1). <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/202574> adresinden 26/03/18 tarihinde alınmıştır.

Segerholm, C. (2011). Values in evaluation: the what and how values in Swedish school inspection. Amerikan Değerlendirme Derneği Konferansı, Anaheim. <http://www.education.ox.ac.uk/wordpress/wp-content/uploads/2013/10/Inspection-Values-AEA-20111.pdf> adresinden 19/02/18 tarihinde alınmıştır.

Skolinspektionen. (2017). The Inspectorate of Educational Inspection of Sweden. <https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/> adresinden 14/10/ 2017 tarihinde alınmıştır.

Swedish Institute. (2018). Education in Sweden. <https://sweden.se/society/education-in-sweden/> adresinden 14/01/18 tarihinde alınmıştır.

Taymaz, H. (2015). Eğitim Sisteminde Teftiş – Kavramlar İlkeler Yöntemler. (11.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

TC MEB Teftiş Kurulu Başkanlığı (2007). Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Eğitim Denetimi. Ankara. <http://tkb.meb.gov.tr/yayinlar/AB%20egitim.pdf> adresinden 07/10/2017 tarihinde alınmıştır.

TC Resmi Gazete (2017). Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği.Sayı: 30160. http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/08/2_0170820-1.htm adresinden alınmıştır.

TC Resmi Gazete. (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu. Sayı: 14574. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/temkanun_0/temelkanun_0.html adresinden 26/04/18 tarihinde alınmıştır.